

Слово про похід Ігорів (стислий переказ)

Автор Невідомий

Розділ I, Заспів

Розповідь починається від Бояна, давнього співця, який розповідає коротку передісторію цього твору і переймається як би краще розповісти про ці події. Зрештою він все вирішив і сказав, що найкраще було би почати оповідь (чи повість, як її називає Боян) від князя Володимира до Ігоря, тому що саме Ігор і почав масштабну і жорстоку війну проти половецьких орд, які зазіхали на землі руські.

Розділ II, Ігор вирушає в похід, загрозливі віщування природи

На початку цього розділу знову невеличкий вступ від віщого співця Бояна. Далі розповідається про те, що Ігор чекає брата Всеволода, щоб піти разом із ним у похід на половців. Коли ж Всеволод прийшов, то сказав, що вони обидва — брати-Святославичі, мають бути один за одного горою. Після цього князі сідлали коней, але хмари заступили сонце, і тьма лягла на всю армію Ігореву. Для підняття військового духу Ігор каже, що "лучше ж би потятим бути, аніж полоненим", що потрібно "проломити списа Половецького"; і він не відступить, бо хоче "або голови положити, або напиться шоломом з Дону!" (перемогти). Ці слова надихнули військо. Не дивлячись на лихі знаки природи, Ігор повів свою армію на Дін, битися з половцями.

Розділ III, Перша битва з половцями

Була п'ятниця. Ігорева армія буквально розтрощила половецьке військо, не залишивши половцям нічого: руські воїни забрали в полон найкращих дівчат, покрали все золото, коштовності та гроші.

Налякані половці (в оригінальному тексті вони представлені здебільшого образами Гзака і Кончака) сідали на конів і бігли з місця битви.

Розділ IV, Друга битва з половцями, поразка Ігорєвого війська

Настала субота. У небі чітко видно чотири сонця (як символ чотирьох київських князів, що фігурують у творі), які застеляють темні-темні грозові хмари. Це віщування того, що тут, на ріці Каялі, руські воїни не зможуть сьогодні перемогти.

І ось наступають половці, вони летять на армію Ігоря як вітер.

Боян звертає свою увагу до Всеволода, що стоїть в обороні, намагається стримати атаки половців. Потім віщий співець повертається у давню історію і розповідає про міжусобиці між руськими князями та про те, до чого вони призвели.

Боян звертає увагу на те, що і тоді були жахливі битви, але такої як зараз, світ ще не чув. Зранку і до вечора, кожного дня тривають страшні битви між руськими воїнами і половцями. Вся земля була в крові.

Ігор прийняв рішення повернути свою армію в інший бік, на допомогу брату Всеволоду, який вже не міг стримувати натиск ворога. Фінальна битва пройшла на

річці Каялі, там вбили Всеволода, більшість ігорового війська, а самого Ігоря забрали в полон.

Розділ V, тужіння за Ігоровим військом

Боян розповідає про тугу за втраченими воїнами. Також віщий співець розповідає нам як це вплинуло на стан руських земель: почалась розруха; у зв'язку з тим, що землі залишились без захисту; кожне плем'я приходило і крало з них все, що можна. Жінки руські почали плакати за ігоровим військом, весь Київ був у тузі:

*"Вже ж нам про милих своїх
Ні мислю не помислити,
Ні в думці не подумати,
Ні очима їх не побачити,
Вже ж нам сребром-золотом
Довіку не тішитись!"*

Поганим було і те, що Всеволод та Ігор ще до битви підтримували міжусобиці, бо хотіли зберегти владу у своїх руках. Єдиним, хто розумів важливість єдності руських князів, був князь Святослав, що придушував ці міжусобиці. Також Святослав досить рішуче і сміливо діяв проти половців, за що його вихваляли німці і венеційці, греки і морави. У наступних рядках знову прославляється Святослав і засуджується Ігор, що "висів із сідла золотого та в сідло невольниче".

Розділ VI, Сон і золоте слово Святослава

Святослав, великий князь, відчув, що війська Ігоря та його братів зазнали поразки. Вночі він бачить віщий мутен сон, що був сповнений метафористичних образів. Зміст його наступний: на третій день польоту двох орлів (вони символізують двох князів) два сонця і два місяці загасились, темінь вкрила річку Каялу, а половці, мов таргани, поповзли по руській землі.

Святослав прокинувся і зронив золоте слово зі сльозами змішане (тобто сказав промову). Великий князь зауважив, що зарано молоді Ігор та Всеволод пішли війною на половців, а все тому, що хотіли князі себе увіковічити, здобути славу. Далі Святослав каже, що зробленого не переробиш, треба виправляти наслідки і закликає всіх інших князів стати дружніми, об'єднатися і помститися за те, що зробили половці, а вони фактично осквернили як землю руськую, так і руських воїнів, а також князів, не кажучи вже про те, що одного з них вони вбили. Також все це великий руський князь підкріплює прикладами з історії, закликає пам'ятати перших князів Київської Русі – Рюрика і Давида. Ця промова надихає всіх князів і руський народ. Саме тому Святослав у багатьох літописних оповідях і зокрема у цьому творі постає як найбільш мудрий і розумний князь тих часів, у той час як Ігор та інші князі молоді і занадто активні.

Розділ VII, плач Ярославни (дружини Ігоря)

Тим часом Ярославна у Путивлі плаче за своїм чоловіком, але не тільки за ним: вона просить за всіх руських воїнів; питає в сил природи (у вітру, у Дніпра-Славутича, у сонця, у морів та в інших) чому доля така несправедлива до синів, чоловіків, батьків

руських? Саме тому, що Ярославна плаче не лише за Ігорем, а й за іншими воїнами, ми можемо зробити висновок про велике благородство цієї руської жінки, а оскільки вона є збірним образом (образом усіх жінок руських) – про благородство усіх руських жінок.

Розділ VIII, втеча Ігоря з полону

Ігор все думає: як потрапити додому із полону. Бог допомагає йому в цьому: Овлур (один із половців) привів опівночі коня для Ігоря. Як тільки князь сів на коня і помчав додому, то відразу в погоню за ним зірвався Овлур (ще один половець) та інші половці.

Розділ IX, повернення Ігоря, величання

Гзак та Кончак (половці) переслідують Ігоря, але тепер сили природи вже допомагають Ігорю, а не заважають йому. Боян зауважив, що як голові (Ігорю) важко бути без тіла (без Русі), так і тілу без голови недобре. Ігор повернувся, йде по Боричевім узвозі до церкви святої Богородиці Пирогощої. Здоров'я князям і дружині, що стають за християн на поганії полки! Амінь.

Коментарі та пояснення до твору:

"Слово про похід Ігорів" — героїчна поема, що була написана в кінці XII століття. Тема твору — зображення невдалого походу новгород-сіверського князя Ігоря на половців 1185 р.. Ідея твору — заклик руських князів до єднання для спільної боротьби проти зовнішніх ворогів. Основним у вступі є те, що оповідач (ліричний герой) переймається, як розповісти про похід Ігоря на половців — так, як це робив славетний співець Боян, чи по-сучасному? Головним героєм-образом паралельно із Ігорем стає земля Руськая. У творі дуже багато образів-символів, як-от чотири сонця (чотири князі), соколи (Ігор та його дружина), лихі віщування природи (попереджають Ігоря про недоречність походу на половців у цей час). Святослав — найстаріший грізний київський князь, що у своєму "слові" каже про необдуманість походу князів на половців. Однією з причин їхньої поразки є те, що колишні князі більше дбали про славу й багатство, а менше про рідну землю. Автор часто переносить нас з одного місця дії в інше, навіть уявне, чи в минувшину — це, а також староруська мова твору — особливості композиції.